

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Емил Мариов Гачев,
относно дисертационния труд на София Борисова Костадинова
на тема:

„Изграждане на база данни за остойността на материалните екосистемни услуги,
предоставяни от растителността във водосбора на р. Струмешница“

Представеният дисертационен труд съдържа 159 страници текст и 8 приложения с фигури и таблици. Общият брой на таблиците е 39, а на фигурите – 27. Литературният списък включва 123 източника на кирилица и 111 на латиница и отделно 16 интернет източника.

Изследването е в областта на ландшафтната екология, и по-специално на екосистемните услуги. В последните години споменатата област на научното знание е изключително популярна и актуална, във връзка с все по-дълбоко осъзнатата необходимост от съгласуването на икономическия и екологичния принцип в използването на екосистемите от човека.

Структурата на дисертацията включва увод, четири глави, заключение, списък с използвана литература, и приложения.

Уводът е добре структуриран, като дисертационният труд има ясно дефинирани цел и задачи. В известна степен дискуссионен характер има целта „изграждане на база данни“, тъй като базата данни е по-скоро метод – средство за постигане на реалната цел – остойността на екосистемните услуги за полза на практиката и устойчивото ползване на екосистемите в басейна на Струмешница. Това не омаловажава постигнатите в изследването резултати.

Стилът на изложението като цяло е добър, конкретен и ясен, не е излишно претрупан с научна терминология, което прави добро впечатление.

Основните приноси на авторката са в извършеното полево картиране и класифициране на естествените и полуестествените екосистеми във водосбора на р. Струмешница, включително установяването на два нови екосистемни типа. Екосистемните услуги са представени по стандартите на международната класификация CICES, което дава възможност за сравнения с други райони от България и свега. Извършена е монетарна оценка на някои от екосистемните услуги. Разработени са принципи и са поставени основи на база данни (макар и на един твърде начален етап) с резултати от остойности екосистемни услуги.

В дисертационния труд обаче са налице редица правописни, и някои стилови грешки. Ето най-съществените забележки:

1. Въпреки направените значителни подобрения, в структурата отново се наблюдават несъответствия и неточности. Глава 1 – теоретико методологични основи, включва характеристика на изследвания район, което не е правилно. Споменатата характеристика би трябвало да е обособена в самостоятелна глава.

В географските описания почвите по правило се разглеждат след водите и преди растителността. В случая почвената покривка е описана след растителността и животинския свят. Вероятно в случая авторката е подходила от ландшафтна гледна точка, считайки почвата за най-млад ландшафтен компонент, чието формиране се определя от всички останали компоненти. На стр. 37 последните два абзаца, в които се коментират антропогенните ефекти върху почвата, би трябвало да са част от подточка 1. 4. Антропогенизация.

Текстове с методическа насоченост са включети в другите глави - на стр. 90, 99, 106, 115, 126-138. Обратно на това, точка 2. 1. на стр. 71 не следва да се числи към методологията. Това са резултати от изследването и би трябвало да са в съответната глава. От своя страна снимките от терена в споменатия текст имат методично съдържание. Би трябвало да са в точка 1.1 към глава III.

2. Авторката често показва разминавания в използваните термини, а в науката е нужна точност. В текста не се посочва разлика между „антропогенна зона“ и „антропогенизирана зона“, между „торфест“ и „торфенист“ хоризонт. Употребени са понятията „незаливна“, вместо „надзаливна“ тераса, „настояще изследване“ вместо „настоящо“. Горската екосистема не може да бъде „изсечена“ – изсича се гората.

3. Много съществен пропуск в работата е липсата на достатъчен картографски материал, който да илюстрира резултатите от изследването.

4. Непълноти. В раздела „Климат“ е налице съществено подобрение спрямо представеното на предварителното обсъждане, но отново има някои пропуски. При Коларово има работеща автоматична метеорологична станция. Данни за валежите от по-стар период има за станция Ключ. В климатичната характеристика няма оценка за планинския климат, а планините заемат голяма част от територията. Въпреки липсата на конкретни данни такава може да се направи на базата на климатични карти и на установените на други места височинни градиенти на климатичните елементи. На стр. 19 вероятно е изпусната запетая – така написано, „южните беласишки склонове“ означава склонът на планината от гръцката страна.

Въпреки значителните пропуски и забележки смятам, че представеният дисертационен труд е постигнал поставената цел и е изпълнил набеязаните задачи. На базата на направените приноси, придвижд на положения труд, на актуалността на темата и на практическия смисъл на подобен род изследвания, аз бих препоръчал на уважаемото жури да присъди образователната степен „доктор“ на София Борисова Костадинова.

София, 17.04.2019 г.

Изготвил становището:

/Доц. д-р Емил Гачев /